

Izhaja vsako drugo in četrto meseca; velja s poštnino vred in v Gorici s pošiljanjem na dom za DRUŽTVENIKE „Soče“: za vse leto 2 gl. za pol leta 1 „ za četrť leta — „ 50 kr. za NEDRUŽTVENIKE: za vse leto 2 gl. 50 kr. za pol leta 1 „ 50 „ za četrť leta — „ 70 „ Posamezni listi se dobivajo po 10 kr. pri knjigarju C. Sochar-ju v Gorici.

Soča.

Oznaniła se prijemaio in plačuje se za zavadno trisťopno vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 3 krat

za večę pismenke po prostoru in vsakrat za kolek 50 kr.

Rokopisi se ne vračajo, dopisi naj se blagovoljno frankujejo.

Vredništvo in opravništvo je v hiši št. 253 Contrada della Croce tik preture.

Naročnina in dopisi naj se blagovoljno pošiljajo pod naslovom: Viktor Dolenc v Gorici.

Organ slovenskega političnega društva goriškega za branbo narodnih pravic.

Št. 14.

V Gorici 25. Oktobra 1871.

I. tečaj.

Vabilo.

Dne 9. novembra t. l. bo imelo politično društvo „Soča“ občni zbor v prostorih takajšnje čitalnice.

Na dnevnem redu so te-le točke:

1. Delovanje deželnega zbora goriškega v letošnji sesiji in vsi predlogi, ki vtegnejo biti s tem v dotiki.

2. Poročilo odborovo gledę prenaredbe društvenih pravil.

3. Peticija, da se ustanovi v Gorici en slovenski notarjat.

4. Društveni račun za tek. leto.

5. Volitev predsednika in novega odbora.

P. n. gospodje družtveniki se vabijo s tem prav vljudno in nujno, da se vdeležijo v kolikor mogoče, obilnem številu tega jako zanimivega zbora, kateri se začne točno ob 1 uri popoldne.

Gospodje naročniki Soče ne dobijo posebnega vabila k seji, kakor je bila do zdaj navada.

V Gorici dne 23. septembra 1871.

Odbor.

Deželni zbor goriški.

1. seja, dne 7. oktobra, se je začela ob 11¹/₂ uri popoldne. Nazoč so bili vsi poslanci razim knezo-nadškofa. Ko se je prebral in potrdil zapisnik poprejšnje seje, naznani glavar prošnjo občne medejske za pomoč, da si pripravi prečezni in varniš prehod čez potok Judri; vloga se odstopi petičijskemu odseku.

Potem bere poslanec Doljak sledečo interpelacijo:

„Obilno število občan iz hrbov pri Gorici je bilo vložilo meseca januarja 1869 po slav. v. k. okr. glavarstvu na višo finančno oblastnjo pritožbo zaradi krivice, ki se jim godi pri pobiranji mitnine na korošk cesti in na mostu čez Sočo pri Gorici.

Pokazal se protičenci jasno, kako morajo na omenjenih mitnicah zraven ces. mitnine tudi za tlak goriškega mesta plačevati, brez da bi se rešenega tlaka dotaknili.

Na to pritožbo je se le polovična rešitev došla, potem ko se je pospešujoča prošnja do vis. ministerstva poslala. Ta polovična rešitev zapopadena v namestništvem odloku 25. julija 1870. št. 7586. naznanja združenje mitnice v Plavcih z mitnico kanalsko v Kanalu s 1. januarjem 1872.

Zarad važnega pa ne rešenega dela pritožbe se je v lantski sesiji tega vis. zbora po interpelaciji končna rešitev tirjala, in res je došel odlok v. k. namestništva 25. novb. 1870., št. 12420., ki brez omeniti najmanjšega razloga prošnjo (oziroma pritožbo) zavrača, ter pušča take, da se še zmiraj naprej krivično deželanom žepi na korist mestjanov trebijo.

Če je deželane bolelo poprej nepostavno plačevati, toliko bolj jih sedaj boli, ko vidijo, da se njih pravične tirjatvekar brez razlogov odbijajo.

Prosi se tedaj visoka vlada, da naznani razloge, zakaj se pripušča mestu Gorici še daljno pobiranje tlakovnine na gori omenjenih mitnicah po sedanjem krivičnem načinu in kako dolgo bo še to nepostavno pobiranje trpelo?

Doljak — dr. Lavrič — Faganel — Pagliaruzzi Černe — Pollaj — dr. Abram.

Ces. komisar obljubi odgovoriti na to interpelacijo drugikrat.

Po prestopu na dnevni red bere odbornik Gorjup poročilo, v katerem se deželni odbor opravičuje, da ni pripravil za sedanje zborovo se sijo načrta postave zastraosnove novih zemljišnih knjig.

Iz tega poročila posnemamo, da bo najbrže ministerstvo samo predložilo v prihodnji sesiji načrt dotične postave kot vladni predlog na podlagi dotične državne postave.

Dež. zbor vzuame to poročilo brez ugovora na znanje.

Zdaj pradejo na vrsto vladni predlogi. Poslanec dr. Pajer bere dotično poročilo odsekove večine, dr. Lavrič pa slovensko poročilo manjšine, katero smo že v zadnjem listu priobčeli.

Ko je zadaj končal, dostavi še svoj predlog: „Naj se povrnejo vladni predlogi odseku z naročilom, da jih popravi v smislu manjšinih predlogov.“

Pajer opazuje na to, da poročilo odsekove manjšine ni obsegalo tega predloga, kateri je nov in o katerem se nih ni govorilo v odseku. „Kot poročevalec večine moram pre-testovati proti temu nasvetu in zahtevati, da se koj danas pretresuje manjšini predlog. Dr. Lavrič nima danas pravice staviti v manjšinemu imenu nove predloge.“

Čerac: Gosp. poslanec Pajer se nekoliko moti, kajti dr. Lavrič ni predlagal v imenu manjšine, da se ima povrni ta zadeva odseku, ampak v svojem imenu, saj je rekel: „predlagam, propongo.“

Pajer: Če je predlagal to v svojem imenu, ni bilo o pravem času. To bi bil moral storiti potem, kadar se začne razprava.

Gorjup: Tukaj gre za tri postave: ena izmed njih je precej obširna in zmedena, vse tri pa jako važne, in prevelikih nasledkov, ker zadevajo najpomembnejše pravice in interese vsega prebivalstva naše dežele.

Tvarine, katero je sprejel odsek v svoje sporočilo je toliko, da ni bilo skoraj mogoče, da bi se bila mogla zadostno pretchetati v 24 urah, kolikor časa je bilo poročilo pred sejo v pisarnici razgrnjeno.

Ker je pa danas že pozno, menim, da bi bilo prav in dobro, da bi se razprava te važne zadeve odložila za drugi dan. Tako bi vsi gosp. poslanci vladne predloge lahko prav natančno pretchetali, toliko z ozirom na večinine razloge, kolikor na one, katere obsega poročilo manjšine.

Predlagam tedaj, naj se razprava te zadeve odloži na en dan prihodnjega tedna.

Na to Pajer: V tem oziru moram opominjati visoki zbor na določbe našega pravilnika, po katerem se imajo vladni predlogi praviloma pred drugimi in sicer, kakor hitro mogoče, razpravljati. Gledę na to ne vem, ali je prav, da se odloži razprava.

Kar pa tiče opazko, da ni bilo poročilo zadostni časa v pisarnici na pregled razgrnjeno, moram odvrniti, da se je odsek v tem oziru natančno ravnal po postavi.

Da so pa razlogi zapopadeni v poročilu zapleteni in da je treba zavoljo obširnosti tvarine nekoliko časa, da se stvar na drobno pretrese in potem lahko s popolnim prepričanjem glasuje, temu ne morem v odborovem imenu pristopiti.

Ker je pa gosp. Gorjup izrazil željo, naj se

dovoli še kak dan, da se bo mogla ta zadeva natančneje pretchetati, in ker se je on za to oglašil v imenu svojih slovenskih tovaršev, se jaz za svojo osebo temu nikakor ne ustavljam, želim pa, da bi se ta zadeva v prihodnji seji razpravljala.

Gorjup: Jaz sem nasvetoval, naj pride ta zadeva v prihodnjem tednu na dnevni red.

Pajer: Jaz pa bi rad, naj bi se že danas določilo, da se ima ta predmet v prihodnji seji razpravljati.

Gorjup: Jaz ne razumem, zakaj? in menim, da bi bilo prav, da bi se poprej še veliko družih stvari rešilo, nego bi se naredilo iz te zadeve kabinetno vprašanje.

To je res, da po postavi se imajo pred vsem vladni predlogi obravnavati. Toda, ker je stvar tako zapletena in tako važna, treba porabiti rajši delj časa, da se v vsih svojih posebnostih na drobno pretrese. K čemu potem tako ostro zahtevati, da se mora gotovo v prihodnji seji razpravljati?

Sicer pa ima sam dež. glavar pravico odločevati, katere stvari in kedaj imajo priti na dnevni red; v tem obziru ni odvisen glavar od dež. zbora.

Pajer: Ko je gosp. glavar sestavil današnji dnevni red, je že odločil, da se imajo vladni predlogi danas razpravljati. S tem je gosp. glavar spoznal načelo, da se imajo taki predlogi pred drugimi obravnavati.

Če pa danes sklene zbor, da se ima razprava te zadeve odložiti po Gorjupovem predlogu, kaže s tem samo prijaznost slovenskim gg. poslancem ter vstreče njihov želji. Ital. poslanci so to zadevo že zadosti pretresli in jo dobro poznajo.

Če pa pri vsem tem glasujejo za odlog, morajo gospodje nasprotne stranke sami priznati, da storijo to iz gole vljudnosti in vstrečljivosti.

Predlagam tedaj popravek k Gorjupovemu predlogu, da se postavi razprava vladnih predlogov kot prva točka na dnevni red prihodnje seje.

Gorjup ugovarja še enkrat, da je popolnoma glavarjeva reč, kdaj in v kateri vrsti hoče staviti posamezne predmete na dnevni red; opazuje tudi, da je stavil on odložilni predlog ne samo, ker treba to zadevo prav na drobno pretchetati, ampak tudi zato, da bi se mogli kakor si bodi pogoditi in najti sredstvo, po katerem bi se zadostilo obeh strankama.

Pri glasovanju obvelja Pajerjev predlog. Ker ni drugega predmeta na dnevnem redu, sklene glavar sejo ob 1 uri popoldne.

5. seja 11. oktobra. Poslavec knezo-nadškofa, dr. Abram-a, Doljak-a, Faganel-a, Pagliaruzzi-a, dr. Lavrič-a in dr. Žigon-a ni v zbornici. Seja se začne ob 11¹/₄ uri dopoldne. Nekoliko novih peticij se izroči dotičnemu odseku; potem naznani gosp. glavar dr. Lavričev predlog: „Naj deželni zbor izreče, da je odborov sklep, po katerem ima odbor vladnim oblastnijam samo v italijanskem jeziku dopisovati nasproten postavam, in naj ga tedaj razveljavi.“ Glavar si pridržuje, da dene ta predlog na dnevni red ene prihodnjih sej.

Ko jaune na to poslanec Winkler, povabljen po gosp. glavarji, brali zapisnik poprejšnje seje, vname se zarad nenazočnosti tajnika in poslanca g. dr. Abrama jako živahen razgovor, o katerem je že goriški dopisnik v zadnjem listu obširno poročal.

Ta razprava je trpela obilno uro. Po prestopu na dnevni red, katerega prva točka je razprava vladnih predlogov, opazuje cesarski komisar, da treba po §. 54. deželnega reda za zbo-

rov sklep, kedar gre za preuredbo deželnege reda in volivnika, da so nazoče vsaj tri četrti vsih zborovih udov in da morate privoliti v preuredbo vsaj dve tretjini nazočih; ker je pa danes nazočih samo 15 zborovih udov, kolikor jih ne zadostuje za sklep, bi bila vsakršna razprava te zadeve brez postavnega vspeha.

Zbor vzame to na znanje in po Gorjupovem predlogu, kateri je zadobil z glavarjevim glasom večino, jamejo se koj drugi predmeti dnevnega reda razpravljati.

Poslanec *Benardelli* poroča v imenu finančnega odseka o preudarku deželne gluhonemnice za l. 1872., ki se potrdi z dohodki 11.868 gl. in z enakimi stroški.

Za njim bere poslanec *Winkler* poročilo istega odseka o preudarku šolskega zaloga za l. 1872. Zbor potrdi dotične predloge, kateri so: „1. Do- hodki šolskega zaloga, kateri obsegajo tudi državno pomoč 3231 gl., dovoljeno po namenu §. 66. državne postave 14. maja 1869., ustanovijo se za leto 1872. v znesku 6295 gl. — 2. Stroški, med katerimi so zapopadene tudi pokojnine, dolžne učiteljem goriške normalke, oziroma njihovim udovam v skupnem znesku 3304 gl., ustanovijo se na 9599 gl. — Dosledni premanjkljaj 3504 gl. naj se založi s tem, da posodi deželni zalog toliko šolskemu. — 4. Omenjene pokojnine se sicer sprejmejo v preudarek, pa s tem se ne krati deželni pravice do mogoče večje podpore in zatorej se naročuje deželnemu odboru, naj prosi vlado za natančnija pojasnila, zakaj so se pri preračunu državne podpore odbili samo stroški za goriško normalko in ne tudi dotični dohodki; naj odbor doseže, če le mogoče, večo državno podporo v smislu postave in naj o tem po vsakem načinu poroči zboru v prihodnji sesiji.“

Potem poroča poslanec *Candussi* o računskih sklepih šolskega zaloga za l. 1870., zaloga *Werdenberških* štipendijev za l. 1869. in 1870., štipendijskega zaloga za l. 1869. in 1870. in zaloga za ranjene in bolne vojake tudi za l. 1869. in 1870.

Vsi dotični predlogi se potrdijo brez ugovora.

Gosp. glavar prejenja sejo ob 1 1/2 uri popoldne.

Ko ze zvečer ob 5 1/2 uri zbor sopet loti obravnave, so nazoči v dvorani vsi italijanski poslanci, na slovenski strani pa gg. *Winkler*, *Gorjup*, *Cerne* in *Pagliaruzzi*.

Nadaljeva je dnevni red poroča poslanec *Pagliaruzzi* v imenu peticijskega odseka o peticiji političnega društva „Soče“ in zastopov mnogih občin goriškega okraja zastran gospodarstva v trnovskem gozdu. Zbor potrdi englasno ta-le predlog: „Naročuje se deželnemu odboru, da predloži omenjeno peticijo visoki vladi s prošnjo, naj pripomore, da se tako važni gozd ohrani in da se ob enem pomaga tamkajšnjim revnim prebivalcem.“

Dalje bere isti poročevalec poročilo o peticiji biljenskih občinarjev, da bi se le pogojno dovoljvala paša čebel in nasvetuje, naj visoki zbor sklene:

„Naročuje se deželnemu odboru, da predloži peticijo biljenskih posestnikov visokemu c. k. ministerstvu za poljedelstvo, katero naj se na-njo blagovoljno ozira, kedar bo sestavljalo načrt postave po namenu zborovega sklepa 28. oktobra 1869. Po tem sklepu se je prosilo ministerstvo, naj 3 postavo vredi razmere čebelorejcev med seboj in med njimi in poljedelci s posebnim ozirom na to, da se pospeši trtoreja, ki je tako važna v naši deželi.“

Ko se sprejme ta predlog, poroča *Pagliaruzzi* o peticiji, katero je bil podal cestni odbor tominski že v poprejšnji sesiji za denarno pomoč.

Dottori: Ker gre tukaj za dovoljenje podpore, katero je deželni odbor že plačal pri drugačnih razmerah, kakoršne so danes, bom glasoval za odsekov predlog. Opazujem to, ker bom o predlogu za novo pomoč nasprotno glasoval. Na to potrdi zbor odsekov predlog, da ima veljati znesek 4500 gl., katerega je izplačal odbor leta 1870. cestnemu odboru tominskemu, ne kot posojilo, temoč kot dejanska pomoč, podeljena iz deželnege zaloga in sicer za cesto prek *Idrije* 1000 gl. in za cesto kraj *Bače* 3500 gl.

Isti poslanec *Pagliaruzzi* bere poročilo o

peticiji morarske občine, naj bi se ji dovolilo, da sme pobirati davčino od tistih, katere sprejme v občinsko zvezo. Odsekov predlog je, naj se ta prošnja zavzre.

Dottori pa nasvetuje, naj se odstopi ta prošnja deželnemu odboru, kateri naj se na njo ozira, kedar bo morda prenejal občinski red.

Poslanec *Pajer* stavi o tem drugi predlog: „Naj se privoli v prošnjo morarske občine in naj se v ta namen vrne peticija dotičnemu odseku, da sestavi dotični načrt v obliki postave.“

Dottori se pridruži temu predlogu, *Pagliaruzzi* ga pa spodbija, ter zagovarja odsekov predlog. Pri glasovanji pade odsekov in obvelja *Pajerjev* predlog.

Potem poroča isti poslanec *Pagliaruzzi* o peticiji, katero je vložil cestni odbor tominski v sedanji sesiji, da bi se dovolila denarna podpora cestama kraj *Idrije* in *Bače* in predlaga, naj dovoli deželni zbor pomoč iz deželnege zaloga za l. 1872.: 1. za cesto kraj *Bače* 5500 gl. in za ono kraj *Idrije* 1500 gl.

Poslanec *Winkler* podpira sè zgovorno besedo ta predlog; dokazuje, da se je več kakor zadostilo postavi, vsled katere se sme zahtevati pomoči iz deželnege zaloga za skladovne ceste; povdarja važnost in potrebo dotičnih cest in kako malo je še dozdej deželni zalog za nje pripomogel v primeri k neizmernim žrtvam, katerim se prebivalci tominskih gor vsako leto radovoljno vdajo.

Dottori vse to rad pripoznava in tudi ne namerava predlagati, naj se zaželjena pomoč kar naravnost odreče; on nasvetuje samo, naj se povrne prošnja peticijskemu odseku, da pozve, v kaki primeri stojé podpore, ki so se dozdej že dovolile gorski strani in planjavi naše dežele in sicer med seboj in pa z ozirom na davke, katere plačuje ena in druga stran; o tem naj odsek v drugi seji poroča.

Pagliaruzzi odvrne, da je goriško ena sama dežela in da ni treba razločevati, ali gredo podpore na to ali uno stran. Podpirati se mora tam, koder je potreba.

Pri glasovanji obvelja odsekov predlog Na ital. strani so glasovali za-nj: *Deperis*, *Ritter*, *Pretis*, *Strassoldo*.

Zadnjič poroča poslanec *Pagliaruzzi* o peticiji cestnega odbora ajdovskega, da bi se mu dovolila pomoč za nov most čez potok *Bravico*. Ker ni cestni odbor v svojej prošnji dokazal, da je zadostil postavnim določbam, katere opravičujejo prositi pomoči iz dež. zaloga, je zbor zavrgel prošnjo po odsekovem predlogu.

Il koncu poda *Del-Torre* cesarskemu komisarju sledečo interpelacijo: „Pisma, katera prihajajo iz *Vidma* in iz drugih mest in krajev italijanskih na tukajšnjo mejo, zakasnujejo se navadno dolgo v *Gorici*, pogostoma po en dan in več, kar zelo škoduje trgovskim in obrtnijskim interesom prebivalcev avstrijske *Furlanije*. Praša se po uzrokih tega zakasnenja in ali misli vlada tem nepriličnostim v okom priti?“

Vladni komisar obljubi da odgovori pri drugi priložnosti, kedar si priskrbi dotična pojasnila.

Potem sklene glavar sejo ob 7. uri zvečer.

Iz Gorice, 24. oktobra 1871 (nadaljevanje). V zadnji številki smo začeli pretresovanje sej našega deželnege zboru in dokazali smo na vse strani, kako krivična Slovincem je nova po ministerstvu predložena volilna postava; danes nadaljujemo pretresovanje in se bomo trudili brezobzirno in pravično pisati, kakor to važnost in resnost predmeta tirja. Ostali smo pri četrti seji.

Ko prebere g. *Lavrič* sporočilo manjšine, stavi predlog, da naj se vsa reč vrne političnemu odseku, da jo še bolj natančno pretrese in še enkrat poskuša porazumenje med večino in manjšino. Na to se vname kratek pa živahen razgovor, iz katerega se je lahko vidilo, da hočejo Italijani à tout prix razpravo postave in da ne sprejmejo po nikakem *Lavričevega* predloga. Kakor vemo iz dobrega vira, je bilo sklenjeno, da 9 slovenskih poslancev zapusti dvorano precej, ko pade *Lavričev* predlog. A Slovenci obračajo, *Gorjup* pa obrne. Ta gospod se otrese dane obljube in segne v razpravo z novim predlogom, da naj se namerč vladni predlogi odložé za kako drugo sejo, ker njih važnost potrebuje resnega prevdarjanja in ker pride morda med tem časom do porazuma med manjšino in večino.

Temu predlogu je *Pajer* nekako zagriznjeno ngovarjal, kakor se posnema iz poročila na prvi

strani današnjega lista, in vsi slovenski poslanci so morali požirati grenko juho, katero jim je *Gorjup* svojeglavno napravil, a *Pajer* tako radovoljno in obilno delil. *G. Gorjupovo* ravnanje pri ti seji je bilo kaj čudno, kajti če premislimo, da je bil, kakor se sliši, ravno on tisti, ki je prvi spoznal, da se morajo slovenski poslanci po vsakem načinu odtegniti razpravi in glasovanji o vladnih predlogih, si ne moremo kaj, da ne bi imeli g. *Gorjup* -a na sumu, da se je zgreval zaduji hip in da je staval predlog za odložitev vladnih predlogov le zaradi tega, da se je zuebil zanjke, v katero se je menda vlovil s tem, da je dal slovenskim poslancem besedo zaradi edinega postopanja z njimi, vsled česar bi bil moral, ker je bilo gotovo, da *Lavričev* predi. g pade, tudi on dvorano zapustiti. *G. Gorjup* bi morda rad vladi in narodu vsreigel, najrajši pa samemu sebi, zato pa si je mislil: „Sol-len andere die gebratenen Kastanien für mich aus dem Feuer holen“ in je toliko časa za odlog mledoval, da mu ga je g. *Pajer* milostljivo dovolil.

Za tak odlog, skoro bi rekel „*Galgengrist*“ bi se bil vsakteri zahvalil; da pa niso naši poslanci protestovali proti milosti *Pajerjevi* in da ga niso zavrnili s tem, da tudi oni so vže porazumeni in da ne odstopijo od svojih tirjatev, je bilo krivo obnašanje *Gorjupovo*, ker bi bili morali še poprej kakor *Pajerja* njega ošteti, da se je drznil njemu všečni in morda hasljivi predlog v imenu vsih slovenskih poslancev staviti, ker poznamo jih vsaj 6 naših poslancev, katerih je bilo sram in kateri bi bili radi odgovorili na predrznost in mogočnost *Pajerjevo*, in če so molčali, so to le zaradi edino-sti storili in da ne bi razkrili lastnih ran. S tem da se je odložilo pretresovanje nove volilne postave za prihodnjo sejo, katero naznani g. glavar na sredo, 11 tm., je končala ta toliko pričakovana seja brez posebnega virharja, kakor ga je občinstvo pričakovalo.

Med sejo smo pa imeli priliko opazovati vedenje nekterih fantalinov iz tako zvanih boljših hiš; ti so se s tem odlikovali, da so cebali, glasno govorili, vun in noter hodili in smejali se med tem, ko je kak poslanec slovensko govoril ali čital.

Da jih ni glavar opominjal, se nam vže čudno zdi, še bolj pa pomiljujemo, da so se tudi ital. poslanci tako vedli, kakor da ne bi imeli nobenega spoštovanja do našega jezika, kajti med sabo šepetati in kje pa sem hoditi med tem, ko slovenski poslanci po svoje govore, ni dostojno in tudi pravilno in pravično ne, kajti prvo pravilo vsacega omikanega in politično količkaj izobraženega človeka je: „spoštuj, če hočeš biti spoštovan.“ Kar se pa onih mladih pobalinov tiče, je vže v obče znano, da so prazne glavice in da nimajo prilike se kaj boljsega naučiti in omikani postati. Sploh pa je znano, da se po naših ulicah strašno dosti filisterstva šopiri. Naj zdaj povemo, kar se je po seji in do druge 5. seje godilo. Precej po seji je povabil g. namestnik slovenske poslance k pogovoru za popoldne.

Prišlo jih je le malo, menda trije. Ko jim je g. *Pretis* celo paterno povedal in vladino stališče razložil, je dostavil, da ne govori kot namestnik, ampak kot poslanec. Pregovoriti je namreč hotel Slovence, da ne bi popustili zbornice, kedar pride do razprave novega volilnega reda, da bi potem vladni predlogi manj neslavno pali.

Razkladal je tudi g. *Pretis* našim nazočim poslancem, da je nespodobno (unartig) izstopiti iz zbornice; da naj te aj ostanejo in proti novi postavi glasujejo, saj s tem tudi namen dosežejo. Kakor se sliši, mu je nekdo odgovoril: Vam se zdi, da je to nespodobno, če mi Slovenci popustimo zbornico; nam Slovincem pa se zdi, da je razžaljenje slovenskega naroda to, da ministerstvo predlaga novo postavo, s katero prezira njegove najsvetejše pravice.“

Če je to res, tako je cui poslanec vsm Slovincem iz serca govoril, kajti le englas je po vsem Slovenskem, da so oni predlogi nepravilni in celó razžaljivi.

Pa pri vsem tem nočemo obsoditi ministerstva, da je ono s premislekom ravnalo, ko je one predloge izdelavao, ker se vidi iz vsega, da je to ministerstvo še najpravičnejši od vsih dozdej poslujočih odgovornih ministerstev; ampak iz vsega je razvidljivo, da je bilo ministerstvo gledé nas slabo podučeno ali celó zapeljano. Opazovali smo, da je bilo gospodu namestniku posebno na tem ležeče, da se sprejmeje vladni predlogi; napenjal je vse strune in upotreboval ves svoj upljiv, da bi vsaj en par slovenskih poslancev omehčal; a spodletelo mu je na vseh straneh, kajti če tudi niso bili naši poslanci, posebno zadnji čas, edini o načinu postopanja, so vendar bili vsi edini v spoznanju, da so omenjeni predlogi krivični našemu narodu, in da jih je treba odstraniti na vsak način. A to ministerstvo na Primorskem drži namestnika, kateri ne stoji nad strankami, kakor bi se pristvalo zastopniku Njegovega Veličanstva; ampak se prištevá eni stranki, ter se tako vede, kakor se mora vesti pravi klubist in morda upotrebljuje svoj upljiv kot namestnik, da svoji stranki koristi.

Gotovo je, da se posel namestnika s poslom poslanca ne vjema, posebno pa, če je namestnik

poslanec v ravno tisti kronovini, kjer zastopa vlado. In da je g. Pretis popolnoma v italijanskem tabornu, tega ne more nihče tajiti, kdor pozna njegovo delovanja in gibanje v zadnji sejni dobri (facta loquuntur). Gospod Pretis se je storil potem takem in po pravih konstitucionalnih načelih popolnoma nemogočega kot zastopnik vlade v naši kronovini in naj še dostavimo, da je gospod namestnik zgubil vse zaupanje od strani našega naroda in naših zvestih poslancev. Gospod Pretis je nadalje pokazal, da ni poseben potilnikar in da ne spozna važnosti in visokosti svojega posla. To naj bi ministerstvo kmalo sprevidilo in tako ravnalo, da neprilike za časom v okom pride.

Da pridemo k reči sami, omenimo, da se je po seji v političarskih in drugih krogih po mestu govorilo, da so se vladni predlogi zaradi tega predložili, ker se menda nekateri odvisni slovenski poslanci hočejo ali morajo vdati. To pa je bila le kvanta, ker nobeden naših poslancev ni tako nepošten in drzen, da bi svoj narod kar naravnost prodal. Razloček med slovenskimi poslanci je bil, kakor smo vže rekli, le ta, da je gosp. Winkler bil tega mnenja, da ministerstvo ne more tako nepravično biti, da bi postavlo oktroiralno, katera ne bi zadobila postavne večine. On kot uradnik ni bil vstani nezaupnice dati ministerstvu, katero hoče spravo in tedaj je svoje kolege nagovarjal, da naj nikakor preojstro ne postopajo proti ministerstvu ter da naj ostanejo v zboru in proti novi postavi glasujejo, ker s tem tudi svoj namen dosežejo, to je, da odstranijo postavlo.

Vse drugače je govoril g. Gorjup; on je dejal: „Če postava pride do glasovanja, ne dobi sicer zadostne večine $\frac{2}{3}$, a dobi vendar absolutno večino in nastane potem nevarnost, da ministerstvo potrdi postavlo, katera je dobila le absolutno večino, kakor se je taj tačega vse zgodilo. Treba tedaj, da izostanemo, da ne bo mogel zbor sklepati.

Tako je g. Gorjup govoril, in vsi drugi poslanci, razen g. Winklerja, so bili enacega mnenja in so spoznali to za najboljšo pot v obrambo preteče nevarnosti.

A kako so ravnali! Le šestorica poslancev je ostala zvesta sklepom sprva storjenim in se držala edine rešitve poti. — Ne tako gg. Gorjup, Černe Polaj, kakor bomo precej videli.

11. t. m. je bila tedaj 5. seja dež. zbora. Od Italijanov težko pričakovana razprava novega volilnega reda je na vrsti; nazači so bili vsi Italijani, pa le 4 Slovenci (gg. Winkler, Gorjup, Černe in Polaj). Izostalo jih je 6 odločnih slovenskih poslancev, to je toliko, kolikor je bilo treba, da ni bilo treh četrtin vseh zbornikov, kajti toliko jih mora biti v seji, kadar gre za preuredbo deželne ustave, ali pa volilnega reda. Kakor je zdaj razvidljivo, se je g. Gorjup v zadnjem trenutku pridružil g. Winklerju in potegnil za sabo tudi dva neodvisna poslanca.

Kdo ne bo vganil namer in namena, ktere je g. Gorjup zasledoval s tem ravnanjem. Vseč mu ni bilo, da bi se nova postava sprejela in to morda in najbrže zato, ker ni ugodna njemu kot osebi; a vendar se ni hotel vladni nasproti preveč kompromitovati; zaradi tega pa je bil vesel, da so šli drugi v ogenj, katerega se je tako salamensko bal. Dobro za-se je je zmancal dvakrat; zraven pa tudi v nevarnost postavil vse našo reč, kajti če re bi bil vrli g. dr. Abram žrtvoval svoje službe in tako neustrašeno postopal, bi se nam bilo lahko vse preklenilo.

Seja se prične s 15. poslanci. Glavar nanažnja, da tajnika (dr. Abrama) ne bo k današnji seji, ter prosi g. Winklerja, naj bi prebral zapisnik prejšnje seje; a komaj začne čitati, se vže oglasi posl. Del Torre, naj bi g. glavar pustil klicati tajnika, ker je plačan, da svoja tajniška dela opravlja. Glavar pravi, da mu je dr. Abram povedal, da ga ne bo k seji, in vkljub ngovarjanju Černetu in Gorjupa je sprejel Del Torre-jev predlog, da pošle g. glavar po tajnika, ali da gre sam ponj, kakor poroča nek italijanski list, kateri ponizuje vedé ali nevedé dež. glavarja do sluge. Pa dr. Abrama ni bilo in Del Torre stavi drugi predlog, da se Abrama देने v disciplinarno preiskavo in začasno odstavi.

Prvi del tega predloga, da se namreč prične proti Abramovi preiskava, obvelja po dolgi živahni in burni debati, drugi pa pade.

Ker je bil vže v zadnji „Soči“ natančen popis te interesantne razprave, smo na tem mestu to reč le površno omenili in nimamo drugega dostaviti, kakor to, da bi bil g. glavar lahko vso to nevihto odvrnil, če bi bil dovolil gosp. Abramovi odpust, za katerega je pred ta dan prosil. Pod grofom Pacetom ne bi se bilo kaj tačega zgodilo, ker je bil grof Pace bolj nepristranski in se ni vezal na stranke in klube.

Na Goriškem, kjer živite 2 narodnosti, mora dež. glavar prosto roko imeti, da lahko posreduje na levo in desno.

Kako lepo je naš g. glavar povdarjal ravnopravnost v svojem govoru pri konferenciji tisti dan pred začetkom dež. zbora; a kako malo časa mu je bilo privoščeno zvestemu ostati zlahtnemu načelu ravnopravnosti? Gotovo ni mogel nič storiti, da bi ravnopravnost obveljala v dež. zboru in da bi

se spravile obe narodnosti in ves njegov trud bode neuspešen, dokler bo vezan na sklepe italijanskega kluba. Sicer pa moramo priznati, da je naš glavar ne samo plemenitaš po rojstvu, ampak tudi po čutah in po sercu in da bi prav rad koristil naši deželi. Skušnje ga morda pripeljejo do prave poti. (konec prih.)

V Gorici 23. oktobra. — (Izv. dop.) — Zadnjič je priobčila Soča v dotičnem poročilu zborov sklep zastran tukajšnje kmetijske šole. Kakor vse kaže, vtegne postati ta šola prav izvrstna, posebno zato, ker se preustroji na praktični podlagi. Slovenski oddelek je tudi že gotov prav dobrih učiteljev, ker vodja mu ostane gosp. Povše, kateri nekda prav praktično in vspešno podučuje in za asistenta se oglasi, kakor smo slišali iz zanesljivega vira, tudi prav krepka moč. Kmetijsko kemijo bo učil na obeh oddelkih g. dr. König, katerega poznamo za izvrstnjaka v tem predmetu. Tako se je nadejati, da bo dež. odbor gotovo tudi zmožnega vrtnarja priskrbel, kateri bo naše mladenče praktično vadil v vrtnarstvu, trto in sadjereji. Za take plače, kakoršne je odločil dež. zbor, morajo se pripraviti izvrstne moči na kmetijsko učilišče, katero ima biti v čast in neizmerno korist naši deželi.

Toda skrbeti je treba tudi, da bo šola, kolikor mogoče, obilno obiskovana. Naj naši večji in srednji posestniki ne zamudijo te lepe prilike, ter naj pošljejo svoje sinove, katere nameravajo za kmetovalce izrediti, na novo šolo, da si pridobijo tukaj zaklad potrebnih znanosti za umno in vspešno kmetijsko gospodarstvo. Naj se otrsejo, žalibog, skoraj povsed na kmetih vkoreninjenega predsodka, da se imajo zemljišča le po starem obdelovati, vina le tako pripravljati, kakor jih je oče in stari oče pripravljali, samo tako sadje zasejati, kakor je v tem, ali unem kraji že od vekomaj navada i. t. d. Saj so ravno ti predsodki naj bolj krivi, da smo pri vsaj krasnej legi in pri vsih vgodnostih, katere nam ponuja milo podnebje, pri nas skoraj za vsemi drugimi deželami zelo zaostali v poljedelskem ozbiru in da ni tedaj tudi pravega blagostanja v deželi.

Glejte, da denar, katerega žrtvuje država in dežela iz vaših žepov za kmetijsko šolo, ne bo zavržen, ampak da obrodi obilen sad.

Mladenči, kateri želijo vstopiti v to šolo, so mogli končati spodnjo realko ali spodnji gimnazij; sprjemejo se pa tudi taki, ki niso še dovršili teh sol, če jih učitelj-vodja dotičnega oddelka po primerni preskušnji spozna za sposobne. Nadejati se je, da ne bodo vsaj v začetku tako skušnje preostre, posebno pri tistih mladenčih ne, kateri se želijo izučiti za gospodarje domačih posestev.

H koncu opazujemo še, da je deželni zbor ustanovil za slovenske dijake 7 stipendijev po 80 gl., kateri se podelijo bolj revnim pa marljivim mladenčim. Kadar se bo imelo podučevanje na kmetijski šoli začeti, spregovorimo se kaj o njej. Danas smo hoteli le bolj opomniti tiste, kateri imajo veselje do kmetijskega poklica, da se za to pripravijo.

Iz goriške okolice. 20. oktobra. — V zadnjem listu „Soče“ bilo je popisano postopanje goriških deželnih poslancev v zadnji sesiji našega deželnega zbora. Pokazano je bilo, da laška stranka 11 poslancev bila je zmiraj in v vseh rečeh kompaktna, in da se je naših deset pri najvažniši zadevi razdvojilo. Zalostno je, da našim desetim, ki so že tako proti 11 v manjšini, — ni bilo mogoče zedinjeno postopati, in še zalostnejše je to, da se je s tem zbudila laški stranki še večja ponosnost in neobzirnost. Vprašanje tedaj nastane, od kod ta zacepljenost med slovenskimi poslanci. Odgovor je lehak: Odvisni ali sebični poslance ne more z neodvisnim in za obče dobro vnetim zmiraj skupno postopati in zadnja sesija našega deželnega zbora je rečene značaje v slov. poslancih v prav živih podobah pokazala.

Vprašalo se bode nadalje, ali so odvisni ali sebični poslanci sami krivi, da nas ne zastopajo na vseh straneh, kakor gre in kakor je njih sveta dolžnost; in odgovor je, da ne. Krivi smo tudi volilci sami, ker nismo še do prepričanja prišli, da bi prave zastopnike spoznali in volili.

Vriva se nam nadalje (: ko vemo, kdo je v deržavni zbor izvoljen;) vprašanje: Kdo ga je nasvetoval in volil, ali je tak, kakoršnega potrebujemo in če ni tak, kaj nam je početi?

Izvolili so ga oni štirje pod komandom s porazumljenjem z laško stranko, kateri stranki je bil popolnoma po godu. To kaže, da ne more biti ugoden nam, pa saj ga poznamo in vemo, da že 10 let na Dunaji sedi in se od našega truda bogati, in še toliko za potrebno ni spoznal, da bi se bil potrudil in ministerstvu položaj goriških Slovencev pojasnil. In ker je to opustil, je krivo, da so naše uradnije in šole po starem kopitu, in da nam je vlada predložila tisti nepričakovani v našo nesrečo pretivni načert volilnega reda. In zastoj smo pričakovali, da bi vsaj enkrat v 10 letih se ponižal bil, o svojem postopanju kaj poročiti ali naše mnenje pozvedeti. Imeli smo v njem tedaj—našega Pašo.

Če nočemo pa, da bodo naš trud in naše pravične zahteve brez vspeha ostale, in če nočemo

še kaj hujšega doživeti, kakor je bil zadnji volilni načrt, potrebno je, da krepko v duhu časa na noge stopimo in gosp. Černetu, državmemu poslancu s tem nezaupnico postavimo, da hitro ko je mogoče, eno deputacijo napotimo, obstoječo iz dveh ali treh vrlih, neodvisnih in značajnih rodoljbov: do ministerstva, da mu naše stališče in pravične zahteve jasno pokaže, in če za previdno znajde, da se samemu svitlemu cesarju predstavi. Na noge tedaj vi volilci, županije in t. polit. društvo „Soča.“

Ljubljana 20. vindoka. — rin — „Nemškutarji v kraj! Strah po Ljubljani hodi!“ tako bi lahko vskliknil g. centralistom, deklarantom, udom konstitucionalnega društva in sploh vsem „Tagblatovcem.“ Govorica je namreč vže tri dni po našem mestu, da se klati nekovi strah po ulicah, kateri ima konjsko glavo, konjske parklje in satanske kremplje. Pravijo, da se izkolomasti vsako noč iz reke Ljubljanice ter potem razsaja po vsem mestu in otroke pobira. Da je to izmišljena kvanta i prazna vraža, bo pač vsaki pravomisleči dobro vedel, in previdel, da nij nijedne besedice resnične na vsej govorici. Ker je pa vse govorjenje i blebotanje naših nemčurjev, posebno pa v konstitucionalnem društvu prazno, tedaj se dađ morda ti elementi tudi odgnati s praznimi kvantami, i to ravno je jedna taka bosa. Poskusimo! — Bežite nemčurji—spravite se urno, kajti ta strah rodil se je na Slovenskem, toraj je tudi Slovenec in gotovo ne vidi rad nemčurjev, pobral jih bo skoraj gotovo vse v hades, v temni, črni podsvet. Nijednega centralista, deklaranta ali sploh rogovilarja ne bo pustil na tem svetu.

Kar se tiče pa vrjetnosti té vraže — no! mislim, da jo bodo čestiti bralci koj spoznali za boso! — Ne zamerj mi, predraga Soča, da sem ti napisal té fraze, pa mislil sem si sam pri sebi: „Vsakdo se rad smeje“, naj se tedaj tudi tvoji bralci nekoliko smejo? Saj voš, draga Soča, da se tudi jaz vštavam med one, kateri se imenujejo po izreku nekega ljubljanskega filozofa (ženskega spola!) „prismojenci“ (Slovenci). Ta filozof je namreč nedavno v nekej družbi djal: „živijo—prismojenci, Slovenci! Probatum est!“

Naš deželni zbor je poslal adresu na cesarja, v kateri odločno tirja „Slovenijo“; s tem boste menda tudi vi goriški Slovenci zadovoljni in vselegra srca znani vskliknili: „Živita Slovenija!“

Iz Štanjela 14. oktobra. — (Izv. dop.) — Že od več strani so se slišale pritožbe proti enostranskemu obnašanju odbornikov in podvzetnikov tržaško razstave, katere vodi pri vsakem njihovem početju strastno mrzenje proti vsemu, kar ni laškega in katerim je, kakor je iz njihovega dosedanjega obnašanja po vsem razvidno, namen razstave toliko znan, kolikor zajcu boben.

Že trški dopisnik Slov. Naroda je vzročil pri mnogoterih Narodovih čitateljih vsklik pomilovanja, o sancta simplicitas! S pripovedko, katera zadeva obsodbo preizvrstne slike Papežve zaradi tega, ker predstavlja Papeža. Bolj kot vse to je pa naše kraško vinorejce osupnila in ob enem razžalila vest o obsodbi njihovih do zdaj na mnogoterih razstavah pohvaljenih črnih vin in likerjev.

Kadi bi zvedeli imena onih razsojevalcev razstavnih, kateri so črna vina laška tako tudi isterska in dalmatinska spoznali bolja od naših, da kraškimi še mesta v razstavi odmeriti nočejo. Naš Pikolit dobil je svetinjo na goriški in londonski razstavi, za tržaško pa je bil ali „unecht“ ali pa „von geringer Qualität“ kajti tako ja priobčila Triesterca odsekovo poročilo: „Die nichtgenauten Weine sind von geringer Qualität und die meisten davon unecht.“ In to je, kar se našim Kraševcem najbolj kadi, da očitajo njihovim vinom nenaravnost. Prosilo naj bi se zategadel gg. odbornike, da bi nenaravna vina imenovali, kajti se zgornjim izrekom je kraška poštenost gledé napravljanja vin zelo razžaljena.

No, na vse zadnje vtegne biši reč najbrže taka: Laška vina in likerji imajo tako moč v sebi, da navdušijo onega, kateri jih pije, za zveličavne ideje „vante ma non compite Italije; zato se pa točijo v Trstu laška črna vina po 50—60 kr. bokal, kraška črna pa po goldinarji. Ali spomnite se, predragi gospodje odsekoveci, da je namen tržaške razstave po razglašnem programu ves drugačen, kot si ga vi predstavljate. Svetovalo bi se zatorej možem, kateri so za kredit domačih pridelkov vneti, da bi stvar s pomočjo pametnih, pa razumnih možev kontrolovali, kajti sodba razstavnega odseka o naših domačih pridelkih ni nikakor brez pomena. Zatoraj pozor. *)

*) Nam se ne zdi ta sodba toliko važna in pomenljiva. Berite neitalijanske časnike vsih vrst in vidli boste kako sodijo oni o tržaški razstavi; vsi skoraj pravijo, da je gola italijanska demonstracija. Mar hočete od take pričakovati, da bo javno spoznala prednost slovenskih pridelkov pred italijanskimi? Vred.

Politični razgled.

Zadnjih 8 dni je pihal Čehom in spravi nasproten veter. Beust je napejal svoje zadnje moči, da bi Hohenwarta spodrnil; — ustavoverni listi so zaradi tega vže zopet z veseljem oznanjali, da bode Beust, kateri je bil cesarju svoj memorandum izročil, nasproti Hohenwartu zmagal in da bode začeto poravnanje s Čehi propadlo.

Zadnje dni je bil na Dunaji velik zbor vseh ministrov, naših, ogerskih in skupnih, kateremu zboru je predsedoval sam cesar; — Beust in Andrassy sta se vstavljala nekaterim točkam čeških fundamentalnih člankov in sta zahtevala, kakor se sliši, nekatere premembe. — Njegovo Veličanstvo da je dovolilo kake male neodločivne spremembe, katere se bodo povdarjale v odgovoru ali reskriptu na češki zbor; — a v bistvu ostane vse kar obsezajo omenjeni članki. — Tedaj stoji Hohenwart zopet na trdnih nogah, vsi naklepi Beustovi so spodleteli. — Nemško časopisje je zopet bolj poparjeno in zagrizeno. — Hohenwart je bil v nevarnosti, a danas je zmaga njegova in poravnanje se bode nadaljevalo. S tem pa je tudi Avstrija rešena, katera, kakor pravi Hohenwartov organ, „Oesterr. Journal“, ne bi mogla prestati dosti tako viharnih tednov, kakor je bil zadnji. — Neumno pa je bilo, če so nekateri listi menili, da se bode Hohenwart vdal Beustovim in sploh ustavovernim tirjatvam gledé Čehov. — Češka adresa in fundamentalni članki so bili sad pogovorov med Čehi in ministerstvom, in pad omenjenih člankov bi pomenil pad Hohenwartovega ministerstva. — Ministerstvo, pa je bilo zavarovano s cesarsko besedo dano Českemu narodu, tedaj je naravno, da se niso ne Čehom ne ministerstvu kaj preveč hlače tresle pred Beustom in Andrassyem.

Na Hrvaškem je vže zopet vse pomirjeno, Kvaternik, Bach in drugih 12 kolovodjev je postreljanih, Starčević in drugi njegovi privrženci so v zaporu in Goričanom dobro znani general Molinari, bo za en križec bogatejši, ker je punt zadušil. — Narodna stranka odbija vsako zastopljenje s puntarji, kateri so bili Starčevićani in narodni stranki zmerom, posebno pa pod Rauchom, neprijazni in nagajivi ter sledili posebna samopridna pota.

Drugič morda kaj več o tem. —

Razne vesti.

(Nesreča na lovu) Pret. nedeljo je učitelj tukajšanje mestne šole g. G... o na lovu v Štenpeterski okolici namesto zajca zadel — ženo v stegno in jo precej hudo ranil. Petelin bi pač bolje storil, da bi se držal svojega kakošnjaka, nego za zveri dirjal.

V Černičeh 23. vinotoka 1871. 19 t. m. je bil enoglasno izvoljen za župana naš narodnjak gosp. Franjo Leban. Živila čerliška srenja! Nadejamo se od gospod župana, da v kratkem obudi mrtvo čerliško čitalnico.

Lokavčanje posnemajte Čerličanje in Rihenberčane, ako hočete napredovati.

(Vže zopet predelska železnica). Kakor se sliši, je bil te dni g. Bontoux, glavni direktor južne železnice v Gorici in v Solkanu in je nekda dal dobro upanje, da se bode predelska železnica vže v kratkem zidati začela. — Da bi bilo le to res, čas bi bil na vsak način, da bi se reč enkrat odločila, da ne bomo zmerom med upanjem in strahom živeli. —

(Očitna zahvala) Silni vihar od 1. do 2. listopa da l. l. mije raznesel streho znad bajte, pa tudi vse pridelke že pospravljene tako, da mi je huda žugala za bližnjo zimo. Slavno okrajno glavarstvo je razpisalo meni v pomoč nabero miloščine, in vsled tega me veže dolžnost se očitno (červarno nekoliko kesno, ker sem še milodarov pričakoval) zahvaliti za vse meni po čast. g. župniku v Nemškemrutu poslano milodare.

Pred vsem se zahvaljujem: preč. gg. dekanoma v Cirknem in v Tominu za lepo pomoč, za tem čast. gg. dušnim pastirjem v Serpenici, Nemškem rutu, Libušini, Čezaoči, Volčah, na Ponikvah, v Otaleži, Stržišči, pri S. Luciji, v Ravnah, v Oblakah in na Grahovem za razne nabrane darove v skupnem zneseku, 21 g. 47 s.

Bog plati! Njim in njihovim misloščim vernikom.

Anton Humar
iz Jelenca p. m. A. Čivku
župniku v Nemškemrutu

Poslano *).

Časopis „Primorce“ donša v šte. 18. odprto pismo, pisano od gosp. Mohorčiča, v katerem so zidi obdolževanja zoper banko „Slavijo“ in njenega zastopnika J. L. Černyja v Ljubljani.

Jaz zamorem to pismo z dobro vestjo le za nesramno laž spoznati in mislim, da so tu zaplete le maščevalne misli.

Srednja vas dne 10. oktobra 1871.

IVAN ŽANOV

duhovnik in zastopnik
„Slavije“ za Bohin.

V Primorce šte. 18. se neki g. Mohorčič pokliče na mene, da bi jaz, kaj vem koga proti g. Černy-ju v zadevi „Primorca“ pričal. Medu ni družega znano, kakor da mi je g. Černy naročil, agtiriti za, ne pa proti Primorce, vse drugo pa je nesramna laž. Sicer pa se ve, kaj je za držati od človeka, kateri krmo (futter) iz vsacega korita vzame. — Kar se pa tiče slovenskega oddelka „Slavije“ v Ljubljani je ostudna laž.

J. Kristan.

uradnik „SLAVIJE“

Prebral sem v šte. 18. „Primorca“ odprto pismo pod adreso J. L. Černy-jevo in moram le opomniti, da je glavni zastopnik g. Černy nevtudlivi delalec na narodnem polji in da gotovo ni zaslužil onega obdolževanja gosp. Mohorčiča, kateri je sam njemu, oziroma „Slaviji“ služil.

Naj pa nikakor ne mislijo čestiti bralci, da morda sodim pristransko, temveč za dolžnost si štejem, opravičiti vrlege narodnjaka. Kar se tiče zasramovanja Čehov v osebi g. Černy-ja, o tem pač ne zgubim besedice, ker bi bilo nepotrebno, kajti češki narod še gotovo ne misli, da ga Jugoslavoani (nekteri) tako črtijo in črnijo po g. Mohorčiču.

Ivan Gabršček

uradnik banke „Slavije.“

V šte. 18. „Primorca“ sklicuje se g. Mohorčič na me, kot pričó zoper g. J. L. Černy-ja gl. zastopnika banke „Slavije.“

Vsled tega objavim, da je vse, kar je gosp. Janez Mohorčič pisal v Rojani dne 21. sept. zoper g. Černy-ja i banko „Slavijo“, nesramna laž.

ANTON SUŠNIK

uradnik banke „Slavije“ v Pragi.

V šte. 18 „Primorca“ bilo je odprto pismo z mojim nadpisom tiskano. To pismo bilo je pisano prav po šegi „nove preše“ „Ljubljanskega Tagblatt“ itd. itd. Ne zdi se mi vredno, odgovarjati na to pismo, tem manj, ker mi je pisatelj tega nesramnega pisma sam, ko je vdrugič iskal službe pri banki mu tako sumljivi, da bi se zamogel živeti v zinskem času, pri nekem pogovoru djal: „Vse kar je pisal, bile so le prazne besede, fraze!“

Kar se tiče vmazanega oddelka slovenskega „Slavije“ v Ljubljani, je preklical sam g. Mohorčič v lastnoročnem pisanji to nesramno obdolževanje, kajti bile so tudi to vse prazne besede in zračni mehurčki.

Sploh pa vse kaže značajnost g. Mohorčiča, kateri se ni upal pisanega tudi ustmeno potrditi, mislim da ravno tu je na pravem mestu pregovor: „Der Zweck heiligt die Mittel. — Das Mittel heiligt den Zweck.“

Zaradi napada Čehov bilo bi smešno se prepirati in odgovarjati, kajti narod ta kaže, kaj je in se sploh ne meni in ne baranta s prusofili!

To moja zadnja beseda!

V Ljubljani 17. vinotoka 1871.

J. L. Černy

*) Za take spise ne prevzame vredništvo nobene odgovornosti.

Kmetijske in kupčijske vesti.

V zadnjih listih smo popisali le bolj domače in sploh avstrijske letine, danas se hočemo ozreti nekoliko na zunanje dežele.

Poglejmo v prvo na Francozko. V nekterih južnih in zapadnih krajih je bila prav lepa letina vsih pridelkov, ali v izhodu, severu in povsod, kodar je vladala železna roka francozko-pruske vojne in nesrečne komune, je prav žalostno, cele velikanske planjave, popred krasna polja, so sedaj v puščavo spremenjene. V Alzaciji in Loreni, v domovini francozkih izvrstnih vin, je naj bolj razdijano. Pomankanje žitnega semena, pomankanje delalne živine in pa delalcev samih, so nasledki vojne, ki so tudi na druge dele Francije slab vpljiv imele, tako da se računni deficita do 23 milijonov hektolitrov (1 hektol. = blizo 3½ pol.) Malo boljše je bilo tudi v sosedni Belgiji.

Na španskem in Portugalskem je srednja letina, razun trte, ki je bila letos jako nerodovitna. Tako je tudi v Švici in Italiji, tu je turšica

posebno suše trpela, pridelali so je malo več od polovice drugih let.

V južni Nemčiji je letina, razun krompirja, repe in hmela, zaradi boleznih in premokrih tal — bogata, dosti sena in slame, precej pšenice in turšice, čez vso nado pa ovsu, sočivju in ajde. Sadja je za 20% manj, kakor lansko leto, škodila mu je slana že v cvetji. V severni Nemčiji je veliko slabše. Prusija je skoraj brez sadja, provincije prek Rene bodo imele slabo trgatvo, tudi tu se močno čutijo nasledki vojske.

Na Angleškem se nimajo kaj pritožiti. Pšenica je lepa, tako tudi oves, pa srednje mlatve; le hmela so pridelali komaj četrti del lanskega leta.

Rusija je letos v vsem bogato obdarjena, posebno dežele poleg baltiškega jezera, manj v južnih krajih, kjer je suša veliko pokončala; temu nasproti je bilo na Poljskem preveč dežja in pogostoma toča.

Bogate žetve so imele dalje Romunska, Bosna, deloma tudi Srbija; srednje: Egipt, ameriške združene države; slabe pa: Grška in sosedne dežele.

Potem smemo končno soditi, da se bodo morale preskrbeti z dovažanjem sledeče dežele: Francija, Belgija, severna Nemčija, Holandsko, Švica, Špansko, Portugalsko, Italija in Grško.

Izvažati bodo zamogle pa te dežele: Rusija, južna Nemčija, Angleška, Romunska in Bosna, Egipt in Amerika.

Cenik raznega blaga.

na goriškem trgu.

	po gl.	3 20 do gl.	3.40
Pšenica nova polonik	3.20	do gl.	3.40
Rež	1.95	„	2.25
Turšica	2.30	„	2.50
Ječmen, pehan	3.20	„	3.50
„ cel	1.85	„	2.00
Fežol	3.20	„	3.60
Rajž, prve vrste, cent	12.50	„	14.00
„ druge	10.50	„	11.50
Oves nov	1.30	„	1.40
Seno cent	1.00	„	2.00
Slama	1.00	„	1.30
Slanina (speh)	32.00	„	32.50
Krompir	2.50	„	3.00

Moke mlinah v Straticah

Moka pšenična A (Auszug)	cent	po gl.	14.30
„ „ N. II	„	„	12.50
„ „ III	„	„	11.50
„ „ IV	„	„	10.50
„ „ V	„	„	9.50
Moka režena srednja	cent po gl.	8.00 do gl.	9.00
„ „ naj lepša	„	9.00	10.00
Moka nova turšična	„	8.00	„
Otrobi drobni	„	3.40	„
„ debeli	„	3.00	„

Za šolsko leto!

KAROL SOHARJEVA knjigarnica
(M. Tarmon) v Gorici

priloga svojo dobro izbrano zalogo vseh gimnazijalnih, realnih in normalnih knjig, potem vseh sort papirja, knjizic za pisati, peres in vsih risarskih priprav, po najnižji ceni.

Kovači pozor!

V goriški plinovi tovarnici se dobiva izvrsten koks po poldrugi goldinar cent.

Ker ima koks desetkrat večo moč od oglja, priporočamo ga našim kovačem in fuzinam!

Tudi se dobé pri podpisnem ravnateljstvu peči za plinovo kurjavo, v katerih se tudi lahko kuha; take peči porabijo vsako uro 3½ kub. čevljev plina, kar bi prišlo stati na vsako uro 2¼ soldov.

Nadalje ima omenjeno zalogo peči za kurjavo s koksom, katera kurjava 2/3 manj stane, kakor kurjava z drvami.

Obojne peči so dober kup; priporočamo jih tedaj vsim tistem, ki hočejo imeti gorke sobe in malo potrositi.

Ravnateljstvo plinove tovarnice.